

Prova gratis SvD digital i 2 månader

SVENSKA DAGBLADET

Debatt

”Förvalta naturresurser på lokal nivå”

Utvecklingen av den lokala förvaltningen av naturresurser har mer eller mindre stannat av. Tidigare försök att decentralisera naturresursförvaltningen har delvis misslyckats på grund av motstånd från myndigheterna, skriver flera debattörer.

För att kunna bevara den biologiska mångfalden behövs ett ökat erkännande av renskötare, fäbodbrukare, småskaliga fiskare med flera utövare av traditionellt naturbruk, skriver författarna. Foto: Tore Meek/TT

DEBATT | LANDSBYGDSPOLITIK

”Den livsviktiga biologiska mångfalden har formats genom brukandet av naturresurserna.

Lokal förvaltning handlar om att lokalbefolkningar ges ökat inflytande över hur gemensamma naturresurser som i dag förvaltas av staten kan samförvaltas på platsen där de bor. Det kan ske genom att myndigheter överlåter delar av sitt uppdrag till lokala grupper och att olika intressegrupper och myndigheter kommer överens om hur inflytande och förvaltningsuppgifter ska fördelas. Enligt många internationella studier leder lokal förvaltning till en mer långsiktig

naturvården, den handlar i ännu högre grad om landsbygdspolitik, demokrati och hållbar utveckling. Vi har undersökt läget för lokal förvaltning i Sverige i dag och delar uppfattningen att utvecklingen av lokal förvaltning mer eller mindre hade stannat av. I samtal med forskare och lokala förvaltningsråd har vi identifierat tio viktiga politiska åtgärder för att stärka den lokala förvaltningen:

1. Förtydliga uppdraget att understödja decentraliserad

förvaltning: Tidigare försök att decentralisera

naturresursförvaltningen har delvis misslyckats på grund av motstånd från myndigheterna. Därför behövs tydligare direktiv och regelverk från regeringen till länsstyrelserna och lokala aktörer.

2. Bevara den biologiska mångfalden genom traditionellt

naturbruk: Den livsviktiga biologiska mångfald som finns i Sverige har formats genom brukandet av naturresurserna. För att det ska vara möjligt att bevara den biologiska mångfalden behövs ett ökat erkännande av renskötande och andra relevanta samer i fråga, fäbodbrukare, småskaliga fiskare, med flera utövare av traditionellt naturbruk.

3. En samlad politik för landsbygdsutveckling: Brukande är per definition lokalt, det behövs människor i hela Sverige som bevarar vår natur. Det viktiga arbetet med lokal naturresursförvaltning försvåras om samhällsservice, såsom skola, bredband och hälsovård, inte finns i närområdet. Därför behövs ett helhetsgrepp på politik som främjar lokal utveckling.

4. Naturresursförvaltning är en del av klimatomställningen:

Omställningsrörelsen är en gräsrotsrörelse som växer fram på det lokala planet för att ställa om till ett hållbart samhälle. Det sker genom ökad lokal livsmedelsförsörjning, utbyggnad av samägd, förnyelsebar energi, informationsarbete med mera. Det behövs en aktiv politik för att stödja lokal klimatomställning underifrån.

5. Kompetensutveckla: 2005 presenterade regeringen ett program, kallat Dialog för naturvård, för stärkt lokal förvaltning som lade stor vikt vid att stärka kompetensen hos länsstyrelserna. Forskning vid SLU har visat att satsningen inte gav önskad effekt, bland annat på grund av motstånd från myndigheterna att använda den nya kunskapen. Utbildningen gav dock en viktig grund och en fortsatt hög ambition är nödvändig. Därför föreslår vi en ny satsning på utbildning särskilt riktad till den lokala nivåns företrädare.

6. Integrera lokal förvaltning och grön infrastruktur: Under det senaste decenniet har behovet av en bättre planering av landskapet och dess resurser benämnts med olika termer, såsom ekosystemansatsen, regionala landskapsstrategier och nu senast grön

integreras i myndigheters pågående arbete för grön infrastruktur.

7. Utvärdera och forska: Det efterfrågas en oberoende utredning kring effekterna av regeringens arbete för lokal förvaltning. Forskning behövs även för att utveckla modeller för lokal förvaltning. I Norge har man valt en modell för lokal förvaltning i hela landet. I Sverige finns några värdefulla pilotprojekt. Laponiatjuottjudus är ett bra exempel på hur man ur ett samiskt perspektiv kan förvalta kulturmiljön och världsarvet Laponia. Utifrån gjorda erfarenheter bör det utvecklas modeller för lokal förvaltning, anpassade för olika förutsättningar, att tillämpa i hela Sverige.

8. Utveckla Folk- och Naturkonferenserna: Det behövs plattformar för kunskapsspridning och dialog mellan den lokala samhällsnivån och politiker. År 2005 presenterade miljödepartementet visionen att Folk- och Naturkonferenserna kan fylla denna funktion. Konferenserna har dock utvecklats till mer av en intern angelägenhet för myndigheter. Framtida Folk- och Naturkonferenser skulle kunna erbjuda en plattform för kunskapsutbyte mellan det centrala, regionala och lokala.

9. Ett permanent nav för lokal och traditionell kunskap: Centrum för biologisk mångfald, CBM, fick i uppdrag från regeringen att under perioden 2006–2012 driva Naptek (Nationellt program för lokal och traditionell kunskap). Därefter har Naturvårdsverket tagit över värdskapet och verksamheten har ersatts av avgränsade projekt av enbart utredande karaktär. Många lokala aktörer efterfrågar i dag den funktion som Naptek tidigare hade. Sametinget arbetar för att integrera samisk traditionell kunskap jämlikt med västerländsk vetenskaplig forskning och ser att den kompetens som byggts upp inom CBM är värdefull i arbetet. Det behövs ett kontinuerligt, långsiktigt arbete för att integrera olika slags kunskap, perspektiv och värderingar i förvaltningsstrukturen.

10. Återbäring från naturresurser: Vindkraft, vattenkraft, gruvnäring och skogsbruk är några exempel på områden som bör analyseras i syfte att utveckla nationella riktlinjer för optimerad resursförvaltning. Det kan handla om att omfördela viss nationell beskattningsrätt till den kommunala/lokala nivån, återföring av naturresursavgifter och förbättrade möjligheter för deläggande. Detta skulle kunna innebära utveckling av incitament för fördjupad demokrati, ökat engagemang, bättre naturvård samt allmänt förbättrade möjligheter för landsbygdsutveckling.

Åse Classon och Staffan Nilsson

ordförande, Hela Sverige ska leva

Laila Öberg Ren Ammar

samhällsplanerare, Sametinget

Peter Westman

naturvårdschef, Världsnaturfonden WWF

Bengt Almkvist

Skärgårdarnas riksförbund

Håkan Tunón

forskningsledare, Centrum för biologisk mångfald

Marie Kvarnström

konsulent, Centrum för biologisk mångfald

Hans Peter Hansen och Emil Sandström

forskare, institutionen för stad och land, Sveriges lantbruksuniversitet

Thomas Norrby

statskonsulent, institutionen för stad och land, Sveriges lantbruksuniversitet

Så kontaktar du SvD Debatt:

Redaktör: Carina Stensson, Biträdande redaktör: Carl-Johan Bilkenroth, Mejl: debatt@svd.se, Telefonnummer: 08-135149, Twitter: [@SvDDebatt](https://twitter.com/SvDDebatt), Facebook: [SvD Debatt](https://www.facebook.com/SvDDebatt)